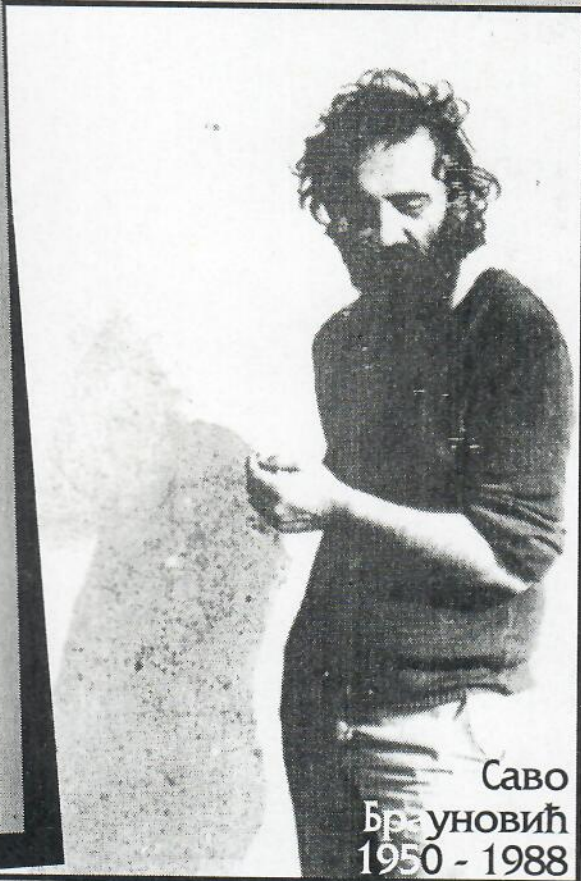


СТВАРАЊЕ

новембар - децембар 1997.

Омаж
Саву
Брауновићу

- Д. Јокановић
- С. Р. Ракоч
- М. Тријковић
- Г. Јовановић
- В.В. Кнежевић
- Б. Брковић
- М. Црвеница
- Г. Челебић
- К. Драговић
- Б. М. Зодијак
- Р. Пајовић
- М. Вуковић
- М. Пајовић
- Р. Јововић



Саво
Брауновић
1950 - 1988

у овом броју:

-
- в. висоцки ■ н. гордимер ■ а. секулић ■ м. ћупић
■ м. вуковић ■ к. ђордано ■ д. јекнић ■ ј. дујовић
■ т. живаљевић ■ п. марков ■ ђ. брујић ■ ј. чађеновић
■ м. војводић ■ с. рашовић ■ ј. радојевић ■ р. ћукић...
-

КЊИГА СТВАРАЊА

Иван Комарица

Време наше славно

КРИСТИНА ЂОРДАНО

ЖИЛ И ЕСТЕР

- Прича из доба крсташких ратова -

Ума већ неких годину дана како сам се обрео у градићу Ако у Светој Земљи. Био сам део посланства свога господара, француског Краља Луја IX при Великом Господару темпларског реда. Мој задатак је био да приволим и њега и његове темпларске следбенике за нови крсташки поход који је намеравао да покрене мој Господар.

Моје дужности у посланству су биле занемарљиве: био сам нека врста секретара који је гледао разне папире, мапе и који је преносио поруке. Не бих желео да помислите да сам био млади дипломата који је био на почетку каријере. Био сам, у ствари, човек у зрелим годинама и иако мој положај није био у складу са мојим сениорским правом, то је била последица неспособности да се изборим за успехе и почести која ме прати и до данашњег дана. Не сматрам се за нарочито срећног човека, али се не жалим: мало сам се удварао "Госпођи срећи" тако да ме је она већ одавно заборавила.

Мој рад у Аки ми је давао много слободног времена. Користио сам га за дуге шетње градом и када год сам то могао, ишао сам на места која сам познавао од раније у увек ме је тамо заплуснуо талас носталгије. Био сам, у ствари, у Аки једном раније, лета Господњег 1254ог, и ту се вратио после неких дванаест година. Изненадио сам се јер се мало шта променило за то време. Био је то онај исти богати и безбрижни градић којег сам се сећао од раније. Живот којим је живео народ је био весео и пун задовољства која је пружао Исток, али ја нисам могао да учествујем у њему.

Поново сам видео улице које су биле сведоци моје несреће која се догодила пре толико година. Присетио сам се свог првог доласка у Аку из Египта, када сам био болестан и без ичега. Делио сам судбину многих својих другова који су се враћали после пораза у Египту, нашег следећег хапшења као неверника и страха да можемо да будемо заклани или продани као робље.

У манастиру у којем ми је пружена помоћ, живот ми је вишио о концу. После дугог времена, оздравио сам Божјом милошћу, али више никада нисам био као раније. У ствари, како

сам уопште могао да будем онај стари када сам још лета Господњег 1248ог оставио све за собом и почео да пратим свог краља Луја у крсташком походу покренутом из Ег Морта.

Када сам први пут угледао тај град у Прованси, мислио сам да никада нисам видио нешто тако очаравајуће. Онога дана када је испод његових зидина флота запловила уз звуке "Дођи душе Створитеља" захваљивао сам се у духу Створитељу што ме је почаствовао могућношћу да се тада нађем на том месту. Те галије, натоварене ратницима, са великим раширеним једрима на високим јабролима изгледале су ми као снажне и непобедиве куле. Нисам ни помишљао на то да ме чека горак пораз, већ само победа. Када смо стигли у Аку, од те славне армаде, предвођене Краљем, остала је само олупина. Међутим, наш краљ никада није могао да прихвати пораз. То је било тако тешко за њега, па је остао у иностранству још четири године. Они који су се вратили из Египта су остали са њим.

Ја сам такође остао са њим. Нисам имао новца да се вратим кући, а добијена милостиња је једва била довољна да утолим глад. Био сам у тако понижавајућем стању да сам се жарко молио Господу и свим свецима за брзо избављење. Коначно, моје молитве су услишене; посрећило ми се да се упознам са још једним крсташем, младим витезом по имену Жил, који ме је узео у службу као пратиоца. Од тада више нисам бринуо о храни и смештају.

(Сада је крајње време да престанем да причам о себи и, уместо тога, усмерим пажњу на личност младог витеза, јер све што ћу да Вам испричам је у вези са њим.)

Када сам се срео са њим, није имао више од двадесет лета. У нашој отаџбини би био сматран за цвет витештва. Никада нисам срео никога ко је био тако згодан, окретан и отмен у понашању. Без обзира на све, изгледало је да му душу тишти велика мука. Становао је у кући удовице трговца која је добила име Женевијев од када је постала Хришћанка, а у намери да се уда по трећи пут за једног хришћанског витеза.

Женевијев је издавала мом господару собу у којој је пироводио највећи део свог времена. Никада га нисам видео да се мачује, посећује кафане, да се коцка или пије. Никада није застао да слуша уличне свираче или погледа жонглере или да општи са блудницама које су салетале могуће муштерије по улицама Аке.

Понекад ме је звао да пођем са њим у лов на пољани у близини Аке што му је била једина разонода. Често је ухвативши животињу пуштао на слободу умјесто да је закоље.

Када је Краљ отишао из Сирије због утврђивања градова Сира и Сајета, мој господар га је пратио и видео сам га тамо

како гр
Мало је
и речи.
стално н

Мисли
понаша
Био сам
што ме н
руку сам
сличне м
ми је дав
дљиве ни
за свог д
служби.

Остао
крцавањ
били сре
мене. Пр
вима кој
њих, нек
друг на с
верење, а

На рас
нем на њ
да дођем
нисам уч
крсташки
Мало по
ног дана
је место и

Пратив
сном вите
је отишао
ност, а ка
који у себ
шио своју
га је изоп
жена, јер
сутне жен
ме, а да д
прича о ст
кле је доп
Флори де
жени бога
старији од

када сам још лета Го-
и почео да пратим свог
ренутом из Ег Морта.

град у Прованси, мислио
тако очаравајуће. Онога
плота заплвила уз звуке
сам се у духу Створи-
шћу да се тада нађем на
тницима, са великим ра-
има изгледале су ми као
помишљао на то да ме
Када смо стигли у Аку,
рањем, остала је само олу-
је могао да прихвати по-
па је остао у иностран-
су се вратили из Египта су

сам имао новца да се вра-
је једва била довољна да
вајајућем стању да сам се
има за брзо избављење.
не; посрећило ми се да се
младим витезом по имену
пратиоца. Од тада више

нем да причам о себи и,
ичност младог витеза, јер
са њим.)

мао више од двадесет лета.
за цвет витештва. Никада
годан, окретан и отмен у
едало је да му душу тишти
овице трговца која је до-
тала Хришћанка, а у наме-
хришћанског витеза.

дару собу у којој је пиро-
када га нисам видео да се
ка или пије. Никада није
погледа жонглере или
детале могуће муштерије

њим у лов на пољани у
разонода. Често је ухва-
у уместо да је закоље.

због утврђивања градова
ратио и видео сам га тамо

како гради зидине и подиже камење заједно са редовима.
Мало је причао и изгледало је да пажљиво мери своје мисли
и речи. Изгледало ми је да је нечим опседнут и да му мисли
стално негде лете.

Мислим да сам у то време обраћао мало пажње на његово
понашање јер ме је дуги период опоравка учинио ћутљивим.
Био сам задовољан што је млади витез ћутљив као и ја, и
што ме не тера да причам јер ми је говор задавао бол. У неку
руку сам био и срећан због помисли да је и он прошао кроз
сличне муке као и ја. Чињеница што ме није терао да причам
ми је давала осећај сигурности и поверења. Осећао сам неви-
дљиве нити које ме везују за њега па сам почео да га сматрам
за свог другара и брата, и био сам срећан што сам у његовој
служби.

Остао сам у његовој служби до повратка кући, а после ис-
крцавања у Иеру растали смо се као пријатељи. Обојица смо
били срећни због повратка, али он је ипак био срећнији од
мене. Први пут ми је рекао да жуди за својом мајком и друго-
вима који су му јако недостајали. Рекао ми је име једног од
њих, неког Жана де Вобруна, и додао да му је то најбољи
друг на свету, скоро као брат. Изненадило ме је његово по-
верење, а име тог другара ми је остало урезано у памћењу.

На растанку у Иеру ме је позвао да пођем са њим и оста-
нем на његовом имању, али сам одбио тај позив јер сам хтео
да дођем што пре. Обећао сам да ћу да га посетим, али то
нисам учинио. Повремено сам чуо о њему од познаника из
крсташких похода и закључио да живи самачким животом.
Мало по мало, почео сам да заборављам на њега све до јед-
ног дана када је неки певач балада дошао из Провансе у мо-
је место и почео да пева о мом господару.

Противши се на лутњи, тај певач је рекао причу о поно-
сном витезу заљубљеног у прелепу даму високог рода. Витез
је отишао у Свету Земљу да се тако избори за дамину накло-
ност, а када се вратио, нашао ју је удату за богатог човека
који у себи није имао ни капи племените крви. Певач је завр-
шио своју причу нападом на време у којем живимо (сматрао
га је изопаченим), јер праве вредности више не додирују срца
жена, јер је све сада може купити за новац. Упозорио је при-
сутне жене да избегну пример охولة и покварене младе да-
ме, а да да тежину својим речима, рекао им је да је то била
прича о стварним људима и истинском догађају. На југу, ода-
кле је дошао певач, сви су знали да је то прича о госпођици
Флори де Вобрун, сестри великог Господара те области, и
жени богатог чиновника на двору који је био бар два пута
старији од ње.

Та балада ми је дозвола давна сећања за која сам мислио да су одјездила у неповрат; помислио сам да је властелин на југу о којем је певао био Жан де Вобрун, чије ми је име било уре-зано у памћењу због Жилове неуобичајене поверљивости. Упитао сам певача да ли је познавао човека. Рекао је одречно. Породица да Вобрун је била позната у његовом пределу земље, а његов одговор ми се није чинио искреним. Вероватно је био уплашен да се не доведе у неприлику. Многа питања су ми прошла кроз главу: ако је особа из баладе стварно био Жан де Вобрун, тада је његова сестра Флора била стварно окрутна девојка. Мој пријатељ Жил је морао да је познаје. Или је можда тај несрећни витез из крсташких ратова који је покушао да се избори за њено хладно срце био лично мој друг, витез жалостног погледа? Љутио сам се на себе због таквих будалаштина и коначно закључио да је све то моја бујна машта и да никада нећу моћи да одгонетнем ову тајну.

Нисам могао ни да претпоставим да је постојао одговор и да се он налази у Аки. Нисам био у вароши већ неко време када се догодила чудна случајност. Недалеко од места у којем сам становао била је мала пекарска пећ какву већ можете обично да видите на истоку, отворена према улици и из које сваког јутра се по четврти шири мирис свеже печеног хлеба. Рекли су ми да је хлеб из те пећи тако добар да чак и најбогатији грађани шаљу своју послугу да ту купи хлеб када имају гозбе јер, тако се причало, таквом хлебу нема премца нигде, чак ни у Француској.

Пекара је припадала једној Египћанки и њеном сину, радичним људима који су се ретко када могли видети. Посрећило ми се да налетим на пекара кад сам прошао поред његове продавнице. Вадио је хлеб из пећи да се охлади и гледао на пролазнике. Када ме је видео да зурим у њега, брзо је улетео у продавницу.

Жао ми је било што је наједном прекинуо свој посао, али остао сам запрепашћен великом сличношћу коју је имао са младим витезом коме сам служио пре толико година. Та сличност ме је понукала да га погледам у очи, док ми је неки унутарњи глас узвикнуо: то је Жил, мој бивши господар! Али, то никада није могао да буде мој давнашњи другар, јер он би требало да буде мање више мојих година, док је пекар био јак млад човек, једва нешто више од дечака. Његова кожа је била тамнија од наше француске што је јасно одавало његово египатско порекло, али његове очи су биле боје неба, али сав његов изглед је толико личио на мог пријатеља да сам могао да се закунем да Жил стоји испред мене. Моја љубопитљивост је била изазвана и почео сам да се распитујем.

Био сам м
изговоре да
није био расп
да разуме о ч
његовој мајци

Присетио
је становао Ж
била предана
стању да је пр
једна иста осо
младић није
пита да ли мо
сподара Жила
моје молбе, ал
ки слободни т
гову мајку. Ко

Живела је у
стану. На поду
једну собу од д
ни у много бој
је допирао до
ва, лице јој ниј
су за коју сам
ми се јако лепе
коју сам видео

Љубазно ме
којем су се на
жила колачима
ла. Док сам зав
пљиво чекајући

У соби је вла
не са загонетни
раздвајао нас је
жем па сам је п
ка све одиграва
и осмехе, па сам
рила је потврдн
ла се и рекла: "Д
ниле као мелем
ево некога ко се

„Естер! О, Ес

И ја сам се сет
као Жил па му
"Естер", упитах
Жила?" Климну
је запањило, али

Био сам много пута у пекари и сваки пут сам проналазио изговоре да започнем са њим неки разговор. Међутим, он није био расположен за причу иако је знао мој језик довољно да разуме о чему говор. Е, тада сам одлучио да се придружим његовој мајци.

Присетио сам се да је у кући газдарице Женевијев у којој је становао Жил, била нека египатска служавка, која му је била предана. Видио сам је пар пута и мислио сам да би био у стању да је препознам у случају да су она и власници пекаре једна иста особа. Али она се никада није појавила у пекари, а младић није хтео да ми каже њено име. Молио сам га да је пита да ли могу да је посетим говорећи да сам пријатељ господара Жила де Сан-Лазара. Правио се да је заборавио на моје молбе, али је одбијао да попусти. Када год сам имао неки слободни тренутак, отрчао сам у пекару и питао га за његову мајку. Коначно, једном ми је дозволио да је посетим.

Живела је у собама изнад пекаре, у скромном али уредном стану. На поду су биле тршчане стазе, док су завесе одвајале једну собу од друге. Примила ме је у широкој дугачкој хаљини у много боја, а преко себе је имала огртач без рукава који је допирао до појаса. Носила је танке нарукнице око зглобова, лице јој није било покривено, само јој је марама крила косу за коју сам претпоставио да јој пада до рамена. Учинила ми се јако лепом, иако нисам могао да препознам у њој особу коју сам видео пре толико година.

Љубазно ме је примила и увела у просторију са тепихом на којем су се налазили меки јастуци. Посадила ме је и послужила колачима које је сама испекла и супом која ми се допала. Док сам завршавао са јелом, гледала ме је нетремице стрпљиво чекајући да чује разлог моје посете.

У соби је владала nelaгодна тишина. Седела је испред мене са загонетним понашањем неког незнабожачког идола, а раздвајао нас је само ниски сто. Требало је нешто да јој кажем па сам је питао да ли разуме мој језик. До тог се тренутка све одигравало без иједне изговорене речи, све уз махање и осмехе, па сам помислио да ме не разуме. Међутим, одговорила је потврдно, па сам је питао да ли ме се сећа. Насмешила се и рекла: "Да, Господару Лионел." Те речи су ми се учиниле као мелем. После дванаестогодишњег одсуства из Аке, ево некога ко се сетио мог имена.

„Естер! О, Естер! То си заиста ти!”

И ја сам се сетио њеног имена! Мора да ми је то некада рекао Жил па му се урезало у памћењу. Био сам дирнут. "Естер", упитах дрхтећим гласом, "да ли се сећаш господара Жила?" Климнула је главом без осећања. Такво мртвило ме је запањило, али сам сакрио своје изненађење.

"Овај дечко што је са тобом..." наставих.

"То је мој син" рече она.

"Угледао сам га пре неки дан. Сасвим случајно. Нисам знао ко је, личио је на Жила, па ме је то заголицало."

Естер ме је благо погледала. "Он је Жиров син" једноставно је рекла.

Био сам запрепашћен. Нисам претпостављао да су Естер и мој другар били у тако дубокој вези. У ствари никада ми и није пало на памет да би њих двоје могли да да буду у некој вези. Жил ми је споменуо њено име, али никада ми није говорио о њој. Жена која је била испред мене ми је била страна, исто толико страна колико ми је и Жил био непознат. Када сам то схватио, изгледао сам смешан и кренуо напоље, али ме је Естер задржала.

Почео сам да измишљам разне изговоре. Рекао сам да нисам знао да Жил има сина. Уверавала ме је уз смешак да ни Жил то не зна, јер се дечак родио тек пошто је он отишао у Француску. Заболело ме је када сам то чуо и било ми је жао човека који ми је био Господар.

Естер је видела моју реакцију и питала ме је да ли желим да чујем њену причу. Током свих тих година ником је још није испричала, али би ми се радо поверила јер сам био Жиров пријатељ.

Изненадило ме је њено питање. Нисам имао никаквог права да ми неко поверава ствари које су се догодиле између двоје људи и које ме се уопште нису тичале, а још мање да сазнам тајне жене која је била предамном и које би отвориле још незалечене ране. Осећао сам да треба да одбијем понуду, али је радозналост победила. Хтео сам да проверим да ли је моје сећање на Жила из доба кад сам био са њим, када сам га звао пријатељем и када сам са њим имао невидљиву везу, било стварно или је то био плод мојих маштања.

Естер је почела своју причу. Имала је диван миран глас, наглашавање јој је било као код искусног приповедача и убрзо сам схватио да гледа на своју прошлост са спокојем и дивљењем. Причала је о свом детињству у Египту, о родном граду Дамieti на ушћу Нила и о гувернеровој кући у којој је била служавка до своје петнаесте године. Тада је дошла Хришћанска војска под водством краља Луја па су морали да беже из Дамiette. Естер је искористила гужву и побегла од своје Господарице, Гувернерове жене, која је била јогунаста и сурова особа. Уместо да бежи заједно са осталима, сакрила се и чекала даљи развој догађаја. Уместо да бежи заједно са осталима, сакрила се и чекала даљи развој догађаја. У осталом и није имала никуда да бежи па је све препустила срећи. У сваком случају нова господарица би свакако била боља од претходне.

Наша п
љичине друж
Естер није до
ша кад је пок
Пошто су у Д
нису хтели да
у основе Хри
на ноге читав
моћ био је је
Сер Раул, кој
ван. Естер му
стављала да
слила је да је
високог ранга
из његове за
уопште улива

Сер Ра
разумео сваку
прекидања. К
одговорила,
Естер. Тада јо

Током
како да утече
посебно прем
точеницу, а н
шао да је посе
ко дана. Али
њао у ушима,
„Естер!“ Оби
неко писмо из
је нешто што

Шах је у
да разговара,
годно била пр
гов глас. Ник
њом. Почела
гледу у њему
њавала исто т
граничено од
њему и више

И он је
правио пријем
би ли им поди
од велике вру
таквом прили
мислила да је

Наша војска је имала нешто жена, али то су биле Краљичине дружбенице и жене неколицине барона, међутим, Естер није дошла са њима. Естер је налетела на групу крсташа кад је покушала да напусти град после полицијског часа. Пошто су у Дамieti нашли само старе и болесне, крсташи нису хтели да пропусте прилику, а да не упуте младу девојку у основе Хришћанске вере све док њени крици нису подигли на ноге читав логор. Међу онима који су јој прискочили у помоћ био је један од Краљевих најближих барона, по имену Сер Раул, који је због својих година и искуства био поштован. Естер му није показивала захвалност већ је и даље настављала да се отима и да му говори најружније речи. Мислила је да је од злог дошло горе јер је пред њом био човек високог ранга, па је мислила да ће бити немогуће извлачење из његове замке. Његова појава, препуна ожиљака, није јој уопште уливала поверење.

Сер Раул је због својих дугих боравака у иностранству разумео сваку девојчину реч, али је пустио да се истресе без прекидања. Када се смирила, питао је за име. Пошто му није одговорила, рекао јој је да ће од тог тренутка да се зове Естер. Тада јој је одредио мали али посебан смештај.

Током предстојећих дана правила је безброј планова како да утече. Била је препуна мржње према целом свету, а посебно према сер Раулу. Међутим, он је није држао као заточеницу, а није ни покушао да је искористи. Никада није дошао да је посети, а некад се десило да се не виде и по неколико дана. Али када се најмање надала, његов глас јој је одзвањао у ушима, чула је то име које јој је звучало као наредба „Естер!“ Обично је требало да учини нешто мало, да однесе неко писмо или свежу воду. Понекад је тражио да му рецитује нешто што свако зна или да одигра са њим партију шаха.

Шах је у ствари био само изговор Сер Раулу: он је хтео да разговара, а не да се усредсреди на нешто, а Естер је нелагодно била принуђена да призна да јој је драго што чује његов глас. Нико раније није био тако искрен у разговору са њом. Почела је да мисли да се упркос његовом ружном изгледу у њему налази добар и мудар човек. Поезија га је опчињавала исто толико као и послови за Краља коме је био неограничено одан. Коначно је осетила велику топлину према њему и више није размишљала о бекству.

И он је постао великодушан према њом. Повремено је правио пријеме за витезове који су били у његовој служби не би ли им подигао морал јер су умирали од досаде у логору и од велике врућине. Тада су звали Естер да послужује. Једном таквом приликом је угледала Господара Жила за кога је помислила да је најплеменитији од свих витезова. Истина, мој

друг и будући господар је био тако нежан, а плаветнило његових очију је било такво да би било право чудо не приметити га. Цело вече Естер није могла да скине очи са њега и од те вечери он је испуњавао сваку њену мисао. Она је тада још увек била дете којој је био туђ свет осећања. Ипак, угледавши га, то је променило тако да се ни сама није више препознала. Најскровитија жеља и највећи страх јој је био да се сретне са лепим витезом који је стојао у средишту њеног живота и који је испуњавао њене дане.

Замрзела је стихове песника јер је схватила њихово значење; осећала је да они читају њене мисли и да отрцавају њена осећања. Није више могла да их казује Сер Раулу без дрхтаја или срџбе. Када је он упитао о чему се ради, она би збрисала без икаквог одговора.

Естер је мислила да ће вечно да се осећа тако. И дошао је дан када је Краљ отишао са својом војском из Дамiette у борбу против неверника. Заплакала је у очају. Безнадежно је преклињала Сер Раула да је поведе са собом, али јој је било наређено да остане у логору као и осталим женама, укључујући и Краљицу.

Наступило је време ишчекивања, месеци су се теглили, а није се појавило нити једно пријатељско лице које би могло да је утеши. Али једног дана, појавили су се људи који су журили према градским капијама. Похитала је за њима иако је у себи имала непријатне слутње.

Маса се сјатила око витеза који је управо дојахао носећи вести о поразу. Војска је била опкољена, а Краљ, његова браћа, најбољи витезови и мноштво војника је пало у руке неверника. Витез је једва имао снаге да изговори вести пре него што се онесвестио. Био је прашњав и крвав, а и оно мало снаге што је имао, сада га је напустило. Упркос несвестици, они који су га окруживали, препустили су га судбини. Новост се брзо ширила, а становници Дамiette су у очају млатарали рукама јер су претпостављали брзи пад Дамiette и предсказивали су и брзи и мучни завршетак својих живота.

Чим се маса разишла, Естер је кренула према витезу. Схватила је да је рањени витез Жил. Са очима пуним суза кренула је покрај њега, а осећања би је надвладала да он није био у тако јадном стању. Ако је желела да му спасе живот, морала је да учини нешто и то брзо. Одвукла га је у своју скромну одају у којој је нежно бринула о њему, прала га је и видала ране, била је стално уз њега док је ноћима бунцао. Дању је растеривала муве са његовог лица, хладила му ужарено чело и влажила суве усне. Ноћима је клечала уз његов кревет и умиривала га сваки пут када је стењао у сну. Али он није био у стању да је види. Изубио је доста крви и био је у

коми мно
ле речи бо
она није з
је стезао н
дотицао п

Естер н
баш ни гл
било важн

Када су
очи, Есте
шта јој ни

Када су
очи, Есте
Међутим
избијало
смирио. П
вала на т
ла бригу
указивал

Иако н
ски. Изм
ју и то ј
Жилов п
крива св
боље па

Жил је
да. Уто с
заједно с
да га поз
штву, па
Шепао ј
двојица
вести. Ж
непријат
како га

Сер Р
арапско
стављан
ру. Очи
да Крал
и тамо
ког зат
то он к
ња; и о
то. Вер
врати к

ко нежан, а плаветнило ње-
било право чудо не примети-
да скине очи са њега и од
њу мисао. Она је тада још
свет осећања. Ипак, угледа-
се ни сама није више препо-
већи страх јој је био да се
стојао у средишту њеног жи-
вота.

Естер је схватила њихово значе-
ње мисли и да отрцавају њена
казује Сер Раулу без дрхтаја
јему се ради, она би збрисала

да се осећа тако. И дошао је
својом војском из Дамиете у
кала је у очају. Безнадежно
веде са собом, али јој је би-
као и осталим женама, укљу-

ња. месеци су се теглили, а
атељско лице које би могло
авили су се људи који су жу-
Похитала је за њима иако је

је управо дојахао носећи
опкољена, а Краљ, његова
војника је пало у руке не-
да изговори вести пре не-
шав и крвав, а и оно мало
пустило. Упркос несвестици,
пустили су га судбини. Новост
Дамиете су у очају млатарали
бзи пад Дамиете и предска-
так својих живота.

је кренула према витезу.
Жил. Са очима пуним суза
би је надвладала да он није
желела да му спасе живот,
брзо. Одвукла га је у своју
инула о њему, прала га је и
јега док је ноћима бунцао.
говог лица, хладила му ужа-
Ноћима је клечала уз његов
када је стењао у сну. Али он
био је доста крви и био је у

коми много дана. Бунцао је разна имена која су за Естер би-
ле речи без значења. Стално је понављао Флорино име, али
она није знала на шта се то односи. У својим мукама, чврсто
је стезао њену руку, па је после полако пуштао, али стално је
дотицао прстима, као што то чини дете са својом мајком.

Естер није бринуо Краљев пораз, ни судбина Сер Раула, а
баш ни гласине да ће Дамиета убрзо да падне. Ништа јој није
било важно као Жиров опоравак.

Када су се једног јутра коначно отвориле Жирове плаве
очи, Естер је помислила да ће Дамиета убрзо да падне. Ни-
шта јој није било важно као Жиров опоравак.

Када су се једног јутра коначно отвориле Жирове плаве
очи, Естер је помислила да за њу нема веће и боље награде.
Међутим, Жил је одмах није препознао, а из његових очију је
избијало неповерење. Нежно му је рекла његово име па се
смирио. Почео је да мрмља о Сер Раулу, али она му је укази-
вала на то да је за сада боље да се не напреже. Естер је води-
ла бригу о његовом опоравку са истом пажњом коју му је
указивала када је болест била на врхунцу.

Иако нису говорили истим језиком, постали су врло бли-
ски. Измислили су разне покрете руку да се боље споразуме-
ју и то је ишло прилично добро, а у многим случајевима,
Жиров поглед је био тако јасан да је Естер осећала да он от-
крива све, чак и најдубље мисли. Једног дана Жил се осетио
боље па су се играли као два кучета, онако као да се туку.

Жил је почео да се осећа много боље и већ је могао да хо-
да. Уто се појавио Краљ са баронома који су били заточени
заједно са њим. Кад се вратио и Сер Раул, Естер је потрчала
да га поздрави, као кћи оца. Много је пропатио у заробљени-
штву, па је изгледао много горе него што је то био обично.
Шепао је и имао штаку. Естер га је одмах одвела Жилу. Њих
двојица су се чврсто загрлила јер нису имала дуго међусобне
вести. Жил је говорио о својој рани, о томе како је утекао
непријатељу, доласку у Дамиету крајњим снагама и о томе
како га је пазила Естер и како му је спасила живот.

Сер Раул им је говорио, мало на француском, а мало на
арапском, о томе какве је видео страхоте, кроз каква су зло-
стављања прошли јадни војници и Краљевом јуначком отпо-
ру. Очи су му биле пуне суза док је говорио. Још им је рекао
да Краљ неће да се врати у Француску и да ће да оде у Ако
и тамо чекати поступно ослобађање своје војске из невернич-
ког заточеништва. Жил је рекао да ће да прати Краља ма где
то он кренуо. Сер Раул је климнуо главом у знак одобрава-
ња; и он би пратио Краља, али је био сувише стар и слаб за
то. Верно му је служио многе године, али сада би хтео да се
врати кући и тамо умре на миру.

Естер је осетила бол у срцу док је слушала тај разговор: два човека која је искрено љубила, и млади и стари, ће да је напусте! Обојица су имала сопствене животе и обојица су била равнодушна наспрам њене судбине. Она није постојала ни за једног од њих. Присетила се своје судбине служавке у Гувернеревој кући: тада је била ситница, а ситница ће и да остане. Какву уопште важност има њена љубав према Жилу и њена осећања према Сер Раулу! Зар још увек није схватила да саосећања служавке немају никакво значење? Тако је записано без обзира на правду. Није била довољно снажна да промени редослед ствари па се препустила судбини. Зато се јако зачудила када је једне вечери дошао да је посети Сер Раул. Никада раније то није учинио. Помислила је да хоће да одиграју партију шаха па је отишла по таблу и фигуре. Али он је зауставио благим покретом руке, сео и дуго је буљио у њу без и једне речи. Естер се није осећала лагодно па је пиљила у под. Коначно, упитао ју је да ли би желела да се врати међу своје људе, сада када Франци напуштају Дамиету? Естер је одговорила да сада не може да се врати међу свој народ јер је доста дуго живела са неверницима па би на њу гледали као на отпадницу. Сер Раул је тада питао шта намерава да учини. Поносно је подигла главу: није намеравала да остане у Дамиети и поново постане служавка. У томе је ништа неће спречити. Естер је говорила са неверицом, али је била поносна на своју слободу коју је изборила. Осетила је да свет постоји због ње и била је спремна да га покори себи.

Сер Раул се насмешио. Вероватно се присетио мале дивљакуше која га је извређала пре много месеци: „Лудо“, прошапутао је, „ти га волиш“. Естер се препала када је њена тајна почела да се открива. „Шта ти мислиш да то нисам приметио?“ наставио је, „устрепериш када год га угледаш! Волиш га, спасила си му живот, а сад се чудиш зашто си се тако променила према њему да више не желиш да га видиш.“ Естер је засузила. Погледом је замолила Сер Раула да прекине, али он је наставио. „Слушај ме пажљиво. Постоји само једно место у које можеш да одеш. То је Ако, и иди тамо са њим“.

Чувши то, Естер је заплакала. Човек који је седео поред ње не само што је био ружан, већ је био и зао. Прозрео је њену тајну и дошао је да је још и мучи, и још да јој говори о неостварљивим стварима. Осетила је најезду своје старе мржње према њему. Када је Сер Раул ухватио за рамена, осетила је исту ону потребу да се отргне као за време њиховог првог сусрета. Додир са њим јој је био гнусан, али он је тако чврсто стегао да она није имала снаге да се помери: „Ти ћеш отићи са њим. Он ће те повести у Ако“.

Тада је нагла мењена: крв је није уопште окренуо протозбуњена, а у за осветом. Наникада није вАко, а потом

Неколико двила са Жилоје повео са сотоме и кајала

Жил није кДуговао јој јеђу њих двоје мкада не би бие свако гледаумирући којићали да ће познали смо касместо починиброду са свимТу је било тргкара са стокојош увек ниједали уздигнут

Било је тостварно, леполе из беле перкви су били опо који остатравница и уда

Док су ужибили су пуниписале књигебубе, неподнопрошлости. Ра

Знајући даСер Раул му јкоји би могаода је тај познато је она којашћански витеје газдарица Жбила је посебну, говорила м

...је слушала тај разговор:
...и млади и стари, ће да је
...животе и обојица су би-
...Она није постојала ни
...судбине служавке у Гу-
...а ситница ће и да оста-
...љубав према Жилу и
...још увек није схватила
...значење? Тако је за-
...била довољно снажна да
...пустила судбини. Зато се
...дошао да је посети Сер
...Помислила је да хоће да
...по таблу и фигуре. Али
...руке, сео и дуго је буљио у
...осећала лагодно па је пи-
...да ли би желела да се вра-
...напуштају Дамиету?
...же да се врати међу свој
...неверницима па би на њу
...је тада питао шта наме-
...главу: није намеравала да
...служавка. У томе је ни-
...рила са неверицом, али је
...је изборила. Осетила је
...спремна да га покори себи.
...тно се присетио мале ди-
...много месеци: „Лудо“, про-
...препала када је њена тај-
...мислиш да то нисам приме-
...када год га угледаш! Волиш
...удиш зашто си се тако про-
...елиш да га видиш.“ Естер је
...Сер Раула да прекине, али
...во. Постоји само једно ме-
...Ако, и иди тамо са њим”.
...Човек који је седео поред
...је био и зао. Прозрео је
...мучи, и још да јој говори о
...је најезду своје старе мр-
...ухватио за рамена, осети-
...као за време њиховог пр-
...био гнусан, али он је тако
...снаге да се помери: „Ти ћеш
...Ако”.

Тада је нагло пустио и отишао без поздрава. Остала је ска-
мењена: крв јој се следила док су јој усне биле слане од суза.
Није уопште могла да схвати како се то Сер Раул одједном
окренуо против ње, због чега је желео да је понизи. Била је
збуњена, а у глави су јој се мешале мржња и срам, жудела је
за осветом. Ништа се од тога није остварило јер Естер више
никада није видела Сер Раула који је отпловио са Краљем у
Ако, а потом у Француску.

Неколико дана затим, и она је напустила Дамиету и отпло-
вила са Жилом. И гле, речи Сер Раула су се оствариле! Жил
је повео са собом. Тада је схватила улогу Сер Раула у свему
томе и кајала се због неправде коју му је нанела.

Жил није крио своје задовољство што му је она у друшћу.
Дуговао јој је свој живот, а поверење које се искасило изме-
ђу њих двоје му се чинило да је осећа скоро као сестром. Ни-
када не би био толико бездушан да је остави у Дамиети када
је свако гледао да оде одатле, а они тешко рањени, болесни и
умирући који су остали, били су очајни. Иако су Арапи обе-
ћали да ће поштедети животе свих оних који су остали, са-
знали смо касније да су погазили реч и да су после уласка у
место починили стравичан покољ. Жил и Естер су били на
броду са свима који су на тај начин кренули у избеглиштво.
Ту је било трговаца и курви, пустолова и крсташа, чак и мле-
кара са стоком. То није било пријатно путовање за Жила јер
још увек није био потпуно опорављен. Када су коначно угле-
дали уздигнуте зидине Аке, обоје су одахнули.

Било је то једног јасног јутра када је место изгледало не-
стварно, лепо као да је из бајке. Зидине су надмоћно извира-
ле из беле пене коју су стварали таласи, торњеви белих цр-
кви су били обасјани сунцем, назирали су се кровови кућа и
по који остатак минарета. Уз то, дивна је била и оближња
равница и удаљена брдашца.

Док су уживали у погледу, осетили су коначно слободу и
били су пуни наде. Град је био на улазу у оријент о којем су
писале књиге и о којем су причали путници. Болести, патње,
бубе, неподношљива врућина у Дамиети, све је то припало
прошлости. Рађао се нови живот.

Знајући да се Жил још увек није опоравио у потпуности,
Сер Раул му је дао писмо са препоруком за свог познаника
који би могао да му пружи гостопримство у Аки. Испало је
да је тај познаник удовица трговца. Женевијев, сећате се већ,
то је она која се три пута удавала. Њен трећи муж је био хри-
шћански витез, звао се Морис, и био је рођак Сер Раула. Кад
је газдарица Женевијев прочитала поруку коју је уручио Жил,
била је посебно љубазна. Дуго се задржала са њим у разгово-
ру, говорила му је о Сер Раулу и о његовој посети пре њего-

вог одласка у Француску. Рече још да је Сер Раул подсетио на њеног драгог и покојног мужа, витеза Мориса, баш као и два претходника, мислила је да је то знак од Бога, и одлучила је да се више не удаје. Ипак, мучила је идеја о усамљеничкој старости. То је поверила Жилу док су ишли према соби за коју је наложила да му је спреме. Док су ишли и говорили, Естер их је пратила. Газдарица је и њој дала собу уз Жилову, били су одвојени вратима, али је њена соба била много скромнија.

Жилова ненадана близина је чинила радосном и у данима који су долазили, тих двоје младих људи су били нераздвојни. Она је и пратила и чекала Жила, играли су шах, певала му је децје песме које је научила на обалама Нила, песме које су биле споре и старе као река која тече земаљским рајем.

Убрзо су увидели да је газдарица мало претерала у опису себе као усамљене удовице. Поред цветајућег посла који јој је доводио у кућу станаре, са њом је живела млађа од две кћери које је имала. Била је то дванаестогодишња дјевојчица по имену Гибур. Та живахна девојчица је стално тражила забаву, па је често правила друштво младим гостима који су били у кући. Жил је волео да се лопта са Гибур у башти иза куће. Када су се уморили од игре, сели су у сенку испод дрвета и позвали Естер да им прича приче. Прво су то биле приче и бајке које је слушала од старих служавки у Дамиети, а касније, када је била самопоузданија, измишљала је сопствене приче па је открила да има приповедачки дар и да је слушаоци поштују. Понекад им се придружила и газдарица и тражила да јој се исприча понека прича.

Кад је Жил био слушалац, тада му је Гибур преводила; младић је осећао велико поштовање према њеном приповедачком дару и према њеном друштву. Естерина осећања према њему су бујала, прво их је крила, али касније, она су постала очита. После доласка у Ако, то није могло да се покрене, Естер се много променила. Од девојчице, постала је девојка са новом љупкошћу.

Док се чешљала једног јутра на тераси, приметила је да Жил пиљи у њу. Учинило јој се као да је ухваћена у некој забрањеној игри: за њу је чељшање распуштене дуге косе било само оправдање, жељела је да јој се диви, њеној боји, да ужива у томе како јој коса грли савршено младо тело на поватарцу. Естер је укрстила поглед са Жилом, али само на трен, бојала се да ће да је сматра беспосленом девојком. Жил се само насмешио и наставио да гледа без речи.

Само неколико дана касније, док су весело читали писмо које је Жил управо завршио, главе су им биле тако близу, погледали су се, али овог пута као да им је то било први пут

joш da je Сер Раул подсетио витеза Мориса, баш као и то знак од Бога, и одлучио је идеја о усамљенич-ству док су ишли према соби. Док су ишли и говорили, и њој дала собу уз Жилу, њена соба била много

чинио радосном и у данима људи су били нераздвојни. играли су шах, певала му је обалама Нила, песме које су тече земаљским рајем.

рица мало претерала у опису пред цветајућег посла који јој њом је живела млађа од две дванаестогодишња дјевојчица је стално тражила за-млаким младим гостима који су допшта са Гибур у башти иза сели су у сенку испод дрве-риче. Прво су то биле при-старих служавки у Дамиети, а данија, измишљала је сопстве-риповедачки дар и да је слу-придружила и газдарица и ка прича.

тада му је Гибур преводила; према њеном припове-штву. Естерица осећања пре-рила, али касније, она су по-ко, то није могло да се покре-Од девојчице, постала је де-

на тераси, приметила је да као да је ухваћена у некој за-распуштене дуге косе било се диве, њеној боји, да ужи-вршено младо тело на пове-са Жилом, али само на трен, беспосленом девојком. Жил се беда без речи.

док су весело читали писмо славе су им биле тако близу, као да им је то било први пут

да се виде. Усне су им задрхтале док им је крв куљала кроз вене. Дуго су остали у том положају, док се Жил није одједном пренуо и скочио на ноге, замоливши је да се удаљи. Био је збуњен, а Естер се уплашила. Безуспешно га је звала и преклињала да се врати. Изгледало је као да се скаменио и није хтео ни да је погледа, а ни да јој одговори. То је био крај њиховој присности.

Жил је почео да избегава Естер, остајао је ван куће и хладно се односио према њој. Естер је патила јер није могла да проникне у то шта се догађа са Жилом, све док јој се једног дана није поверио да постоји друга жена у његовом животу, једна лепотица високог рода у Француској, да њено срце припада само њој и да њено место нико не може да заузме. Њено име је често бунцао у Дамиети, име које Естер није могла да разуме, Флора, што на франачком језику значи „цвет“.

„Флора де Вобрун“ узвикнух прекидајући Естерину причу. Поледала ме је упитно: „Па ти си је, дакле, познавао?“ Испричао сам јој какву сам чуо песму од певача балада пре толико времена. Повезао сам догађај са том причом која је створила толико питања на која нисам имао одговоре. Аха, сада су коначно све личности из баладе носиле своја права имена и осетио сам да сам успео да склопим разбацане делове једне слагалице. Угледао сам најзад потпуну слику свега што се десило.

Господар Жил је био заљубљен у госпоицу Флору од свог раног детињства. И волео је по оним отменим правилима љубави која су прописали песници. То је значило да је био у њеној служби као најбољи витез на свету, све је претпоставио њој, замислите чак и свој живот, био јој је на услузи и располагању. Флора је живела у кући свог брата, Жана, господара од Вобруна, у породици која је била једна од најплеменитијих и најдарежљивијих на нашем раскошном југу Француске. Господар од Вобруна би јако радо дао руку своје сестре свом најприснијем пријатељу Жилу, али чаробна Господарица Флора се томе најжешће противила јер је сматрала Жила за много нижег од себе по роду и имућству. Она је чак и одбила да призна да је Господар Жил најзгоднији и највреднији витез у земљи. Тако је била одбојна и сурова према Жилу да је изазвала чак и братовљев презир. Он је размишљао и о томе да је мало пошаље у манастир да се смири и научи понизности. Жил је посредовао између њих двоје и рекао да је спреман да се придружи Краљу и крсташима и тако заслужи славу и заради иметак, па ће га потом она прихватити. Тако је и учинио. А када се једном коначно вратио у отаџбину после седам лета, нико га није чекао: Господарица Флора се удала у међувремену за неког богатог чиновника на

двору који није био од племенитог рода.

Док је Естер слушала моју причу, лице јој се грчило од бола. То ме је јако изненадило, јер јој лице никада до тада није обмануло осећања. Схватио сам да јој је било тешко да се суочи са стварношћу. Мора да је сматрала да је венчање Жила и Флоре предодређено и неизбежно, па се вероватно и помирила са тим. Та јој се замисао тако уврежила да ме је мало касније питала кога је Жил оженио, кад већ није могао да се избори за Флорину руку. Сматрала је да је сасвим природно да Жил припада некој другој. Није јој било много важно ко је та срећница јер је она засигурно имала оно што нема Естер: млечно белу кожу, плаву косу и светлоплаве очи, она је била још и Хришћанка, а још и племенитог рода. То је сигурно нешто за чиме је жудео Жил.

Нисам желео да уништим добро усађене Естерине замисли. Колико ми је било познато, Жил се никада није оженио. Живео је са својом мајком док није преминула, а потом је остао сам у Сен Лазару да води бригу о поседу и кметовима. Као што сам то и предвидео, Естер се јако изненадила чувши новости које су јој изврнула дуготрајна убеђења. Забринула се, али су јој очи заблистале. На час сам помислио да ће да заплаче, али се она одмах пренула и наставила са сопственом причом успешно надвладевајући осећања. Иако јој је глас понекад устрептао, наставила је да прича о својим и Жиловим доживљајима.

У тренуцима кад је млађани витез износио своју љубав према Флори, схватио је да није равнодушан ни према Естериним чарима. На једној страни је била једна охоло девојка која га је одбила, а на другој је било ништавило и бледе сенке. Одавно је оставио де Вобрунове и беспоговорно био је у Сер Рауловој служби. Сувише много година је протекло у међувремену, сувише је много видео новог и стравичног. Од свега тога је очврснуо, постао мужевнији, али је у својој души остао веран својој љубави из дечачких дана иако то није био у стању да призна. Уместо тога, скривао је ту истину као неки грех. Естер је постала у његовим очима извор тог греха и бешчашћа које би сукнуло из њега. Зато је на сваки начин покушао да се отараси. Ипак, знао је да се зло налази у њему, а не у тој јадној девојци чији је сваки покрет био оличење чедности и њене просте али и дубоке љубави према њему. Е, то је оно што га је чинило равнодушним и ћутљивим, онаквим каквим сам га познавао.

Естер је рекла да је он остајао по цео дан закључан у соби проналазећи утеху у духовним списима, молећи се или пишући писма. Излазио је једино да је пронађе или да оде у цркву. Понекад је живео испосничким животом, одбијао је храну на

изнен
Када
Жила и
ненађе
цео Бо
окаје с
сећам д
сам да ј
и то шт
јако сур
баш так
зирао је
покуша
Вече
се опро
сложил
кратко
пришла
њене м
Естер н
век, али
Сина
ван гра
Естер ј
више н
Женевј
којој је
Веза
Естер ј
тако пл
ла му у
Знала ј
чавати
оличав
трговч
према м
собно п
Трго
када би
Естер ј
притис
дала сл
пи пека
чио у к
ло од к
да су мо

...рода.
...лице јој се грчило од бо-
...лице никада до тада није
...да јој је било тешко да се су-
...оштрала да је венчање Жила
...сно, па се вероватно и поми-
...тако уврежила да ме је мало
...сно, кад већ није могао да се
...трала је да је сасвим природно
...није јој било много важно ко
...гурно имала оно што нема
...осу и светлоплаве очи, она
...и племенитог рода. То је си-
...Жил.

...добро усађене Естерине зами-
...Жил се никада није оженио.
...није преминула, а потом је
...бригу о поседу и кметовима.
...Естер се јако изненадила чувши
...отрајна убеђења. Забринула
...на час сам помислио да ће да
...и наставила са сопственом
...осећања. Иако јој је глас
...да прича о својим и Жило-

...витез износио своју љубав
...равнодушан ни према Есте-
...је била једна охола девојка
...је било ништавило и бледе сен-
...нове и беспоговорно био је у
...много година је протекло у
...видео новог и стравичног. Од
...мужевнији, али је у својој ду-
...из дечачких дана иако то није
...тога, скривао је ту истину као
...еговим очима извор тог греха
...нега. Зато је на сваки начин
...да се зло налази у ње-
...је сваки покрет био оличење
...дубоке љубави према њему. Е.
...равнодушним и ћутљивим, она-

...по цео дан закључан у соби
...списима, молећи се или пишу-
...је пронађе или да оде у цркву.
...животом, одбијао је храну на

изненађење газдарице која се плашила за његов живот.

Када је Краљ отишао у Сир и Сајет, тада сам већ познавао Жила и придружио сам му се на путу. Био сам прилично из-
ненађен јер је тада Жил знао да стоји на ужареном стењу по
цео Божји дан. Сада мислим да је на такав начин желео да
окаје свој грех који му је био велики терет на души. Добро се
сећам да је једном приликом хтео да се врати у Ако. Убеђен
сам да је често желео да поново види Естер. А можда је било
и то што су љубавна правила која су поставили песници била
јако сурова. Нисам убеђен да је мој господар и пријатељ био
баш тако чврсте воље, мислим да се сажалио на Естер и пре-
зирао је себе због бола који јој је нанео. Нажалост, Жилови
покушаји да је не повреди су били узалудни.

Вече уочи свог повратка у Француску, Жил је отишао да
се опрости од Естер и да јој каже да се трговчева удовица
сложила да је задржи после његовог одласка. Остали су у
кратком разговору. У последњем тренутку пред одлазак,
пришла му је и шапнула: "Дођи". Жил је пошао за њом до
њене малене одаје и тамо остао до зоре. Када се пробудила,
Естер није никог нашла уз себе. Знала је да је отишао заувек,
али се молила у души да је оставио са сином.

Сина, којег је толико желела, донела је на свет у кући из-
ван града која је припадала неким удовичиним рођацима.
Естер је тамо послата кад је постало очито да се њено стање
више не може крити. Естер је искрено желела да оде из
Женевјевине куће кад је сазнала да је носећа, али Женевјев,
којој је била драга, није хтела ни да чује о томе.

Веза између мајке и сина је била снажна од самог почетка.
Естер је била пресрећна кад је видела да њен син има исто
тако плаве очи као и његов отац, није га само дојила и пева-
ла му успаванке, већ је са њим разговарала као са одраслим.
Знала је да је син нераздвојан од ње и да ће се њих двоје суо-
чавати са животом као једно биће. Та јединственост их је
оличавала. Осим мајке, дечак није имао пријатеља; у кући
трговчеве удовице није било деце његовог узраста. Љубав
према мајци је била неограничена и имали су потпуно међу-
собно поверење.

Трговчева удовица је златником платила Естер сваки пут
када би од ње чула причу која јој се допада. Током године,
Естер је накупила приличан износ. Када су године почеле да
притискају Женевјев, одлучила је да реши неке ствари, па је
дала слободу Естер заједно са кесицом новца да може да ку-
пи пекару. Њен син је сада био довољно одрастао па је нау-
чио у кући да меси и пече хлеб и колаче. Његово умеће је би-
ло од користи и њихова радња је цветала. Лично сам видео
да су могли да зараде довољно за пристојан живот.

Естер је завршила своју причу и ућутала. Тишина је завладала собом, а била је нарушена само буком која је долазила са улице кроз затворене шалукатре. Напољу је морала да буде несносна врућина, али унутра, у полумрачној соби било пријатно свеже.

Естер је седела испред мене. Били смо раздвојени само ниским сточићем на коме су били остаци мог послужења. Поново се увукла у тишину из које сам је ушчупао својим доласком. Опет је постала као загонетни идол. Или ми се бар тако чинило. Међутим, није сада више буљила у мене, већ негде у даљину, и тајновито је размишљала о нечему. Можда је изнова преживљавала неке доживљаје којих се управо сетила, али сада у миру и без претераних осећања. Ја сам, напротив, имао јаку жељу да причам и нешто учиним.

У жени која је била предамном сам видео само собу која трпи своју судбину. Речи и прича коју је испричала су одјездиле у неповрат. Сада је била скрушеног погледа, загубљена у мислима, скоро као да је чекала да одем. Али, нешто ме је терало да ту останем и да је убедим да пође самном у Француску. Био сам убеђен да могу да је одведем Жилу. Очајнички сам мислио о та два бића, племенита бића, која су била раздвојена неостварљивим сновима и која су била осуђена на усамљеност и раздвојеност. Кад би само имали храбрости да се суоче са стварношћу и кад би престали да граде непремостиве препреке међу собом! Како су, бре, били међусобно блиски, а погледај сада како су изгубљени! Али не у потпуности. Ту сам ја, и нећу имати мира док то не спречим. Не бих дозволио да се ово догоди, само да ми се Жил онда поверио. Мисли су ми навирале из свих праваца када сам чуо Естерину причу. Једио сам се јер својевремено нисам увидео што се то дешава, али тада сам био затворен, мрачан и ћутљив.

Сада ми је изгледало да је моје пријатељство са Жилом ипак било умишљено. Никада ја нисам нити имао нити могао да имам неке пријатеље. Али од сада, има да се променим. Ипак, није баш све било узалуд и има још времена да се ствари исправе. А онај који у своје време није увидео шта се то тамо догађало ће сада да покуша да још једном повеже судбине двоје људи. Сада сам добио прилику да изменим ток судбине која је изгледала непроменљива. Обузео ме је неки чудан свраб. То није била само случајност да угледам младог пекара. Ту мора да је био неки дубљи разлог због којег сам се поново срео са Естер. Све је сада почело да ми се слаже и да добија смисао. Скоро узбуђен сам прекинуо тушину која је владала у просторији од како је Естер завршила са својом причом. Обратио сам се Естер, а она ме је изненађено погледала као неку будалу која је још увек ту!

...јина је завла-
... је долазила
... морала да бу-
... соби било

...јени само ни-
... стужења. По-
... својим дола-
... ми се бар та-
... у мене, већ не-
... чему. Можда је
... управо сети-
... Ја сам, напо-

... само собу која
... су одјезди-
... загубљена у
... нешто ме је те-
... самном у Францу-
... Жилу. Очајнички
... која су била раз-
... била осуђена на
... хлаблости да
... граде непремо-
... били међусобно
... Али не у потпуно-
... не спречим. Не бих
... Жил онда поверио.
... сам чуо Естерину
... увидео што се то
... и ћутљив.

... тељство са Жилом
... нити имао нити могао
... да се променим.
... времена да се ства-
... није увидео шта се то
... једном повеже суд-
... тиком да изменим ток
... ва. Обузео ме је неки
... ност да угледам младог
... разлог због којег сам
... почело да ми се слаже и
... прекинуо тушину која
... Естер завршила са својом
... ме је изненађено погле-
... ту!

Питао сам је о сину и сазнао да се зове Ибрахим и да још увек није крштен, не зато што то није хтела, већ зато што она није придавала томе важност. Знао је да му је отац био хришћански витез и био је одгајан са највећим поштовањем према њему као племенитом, згодном и храбром ратнику који је јако волео његову мајку и који је морао да се врати у своју отаџбину због службе. То је створило Ибрахимову љубав према оцу. Естер га је одгојила да хода усправно и да не обраћа пажњу на то што ће можда неко рећи о његовом пореклу. Други нису познавали његовог оца и нису имали појма о чему се говори. Ти су сматрали да је дечко без оца нечистан за мајку која га је донела на свет. Али они нису могли да замисле са каквим га је поносом носила мајка у утроби и како је често благосиљала Жила што је оставио са сином као доказом своје љубави. Сличност дечака са оцем је била за Естер Божји дар и највећа утеха.

Насмешила се и поверила ми је да је мој долазак ипак усрећио. Одмах сам додао да би јој се срећа још више осмехнула када би пошла самном у Француску и повела сина. Сада, када сам сазнао истину, одвео бих је Жилу и ништа их више не би спречило да заувек остану заједно.

Јако сам се изненадио када ме је погледала престрављено. "Не", рече, "то се никад не сме десити!" Иако сам био зачуђен њеном реакцијом, остао сам упоран. Рекох да и њој и њеном сину желим све најбоље. Па, зар није досад схватила да је растављеност од Жила ускратила и њему и њој истински живот? Није ли јој младост остала у сенци хиљада одрицања? И није ли тај сјајни млади витез испао као јалово дрво? Разочаран у сан који га је одвео далеко од Естер, он плода није донео. Јесте, Жил је сигурно још увек љуби, мора да је тако било током свих ових година. Иако је успео да некако прихвати губитак Флоре, он никада не би себи опростио губитак и Естер. Мора да је то била она одговорност што га је тиштила и да се због отаквог неподношљивог притиска одвојио од свега, не да окаје грех, већ да настави да себе кажњава. Једино би Естер могла да га извуче из амбиса у који је утонуо и спасавајући њега, она би спасила и себе од самоће.

Када сам завршио, зачудио сам се јер никад раније нисам говорио тако надугачко, а могао сам још и да наставим. Обично ми је било тешко да пронађем праве речи, а било ми је и пријатније да пустим друге да причају, а ја да слушам.

Снага моје приче и доказа и није оставила неки утисак на Естер. Само ми је заједљиво рекла: "Глагољиви сте, Господару Лионел. Нисам ни помишљала да можете да говорите тако лепо. Уосталом, нисам Вас никада раније чула како

причате, јер када смо се први пут срели, ми се нисмо добро упознали. А сада, када мислите да ме добро познајете и да можете да ми кажете што друга особа осећа према мени, позивате ме да кренем преко мора и отпочнем нови живот. Није ли то све можда мало необично?"

"Естер, ти ми се ругаш," одговорих разочарано.

"Не, Господару Лионел, Ви се мени ругате. Покушајте да замислите мене и Ибрахима у франачком Краљевству. Не вјерујем да то можете. Једино место које бисмо могли да назовемо домом у вашој земљи је сајмиште са жонглерима или зверињак са егзотичним животињама."

"Естер! Естер! Шта то булазниш? Ти би у Француској била жена Господара од Сен Лазара, а твој син би био наследник очеве земље. Нико не би упирао прстом на тебе. Тамо би била поштована и почаствована."

Приметио сам да се гризе за доњу усну како би прикрила дрхтавицу. "Зашто ме мучите тим немогућим замислима?", рекла је у болу. "Можете ли да замислите Ибрахима међу Вашим витезовима, а мене међу вашим француским госпођама? Зар не видите да ми тамо не припадамо?"

"Мислим да би требало да ставиш Ибрахима на прво место" рекох, "он зна да има оца, шта мислиш да ће стрално да буде срећан само са твојом причом? Не мислиш ли да би он хтео да се сретне са својим оцем једног дана? Је л' мислиш да он неће посумњати у причу да је за његовог оца било исправно да се врати у своју отаџбину, а да тебе саму остави овде, а да га не опсује? А, и тебе да не опсује?"

"Тачно је да Ибрахим зна да има оца," прасну Естер, "али његов отац не зна да има сина."

"Јесте, не зна, али не зна зато што није имао довољно времена да сазна да га има. Сажалевам Жила. То мора да је стравичан осјећај да имаш жену и сина, а да то не знаш! Он мисли да је изгубио све и да је самцијат на свету, али то није истина. Естер, па зар ти можеш да дозволиш да таква неправда траје? Кажеш да си га волела, а и даље га волиш кроз свог сина. Сада си спремна да будеш окрутна и према њему, и према себи и према Ибрахиму. Преклињем те, помисли само на Ибрахима. Он је и син и наследник хришћанског витеза, он има право да упозна свог оца, он треба да буде одгајан у правој вери и да заузме своје место под крошњом небеском. Он није само неважан млади пекар, то што сте му ти и трговчева удовица утулили у главу. Естер, зашти си тако безосећајна? Зар није било доста бола које сте ти и Жил нанели једно другоме. Да ти случајно не помишљаш да ја говорим због сопствене користи? Треба да знаш да сам и ја волео Жила и као господар и као пријатељ, и ми би смо..."

Од
Чуо с
пећ з
чекив
смо у
вршен
"36
се зау
понов
"36
дети, ј
Зан
здрава
посма
мље. П
диним
када с
тио са
сте на
циљ д
причу
дао пр
чавши
Заб
намер
лико у
долази
Жилу
ло. Ос
пуно о
узалуд
шлом
празни
светло
ме је з
било т
би то д
размиш
настави
Али,
мислио
Дан
лако с
ли су у
ба дана
су да с

Одједном ми је дала знак да уђутим. Наћуљео сам уши. Чуо сам нечије кораке. Био је то млади пекар који је оставио пећ због бриге о мајци која је остала у неком разговору неочекивано дуго. Када се дечко појавио на прагу, и Естер и ја смо устали. Схватио сам да је моја посета тога дана била завршена и пошао.

"Збогом, Господару Лионел," рече Естер у намери да ме се заувек отараси," пријала ми је Ваша посета. Ако некада поново дођете у Ако, свратите опет до нас."

"Збогом, Естер," рекох неуверљиво, "поново ћемо се видети, јер остајем у Аки још неколико дана."

Занемела је. Одмахнула ми је на арапски начин у знак поздрава и дала знак сину да ме испрати до улице, иако ме је посматрао као непријатеља. И тако, сиђох са њим у приземље. Водио ме је до излаза и није ме удостојио ни једним јединим погледом. Први пут је подигао своје светло плаве очи када смо стигли до врата. Посматрао ме је неко време. Осетио сам да је сумњичав према мени као странцу који нема чисте намере. Вероватно ме је сматрао неком лопужом чији је циљ да му украде мајку. Такав ме је поглед натерао да се причувам. Хтео сам да га у то разуверим, али ми за то није дао прилику. Нестао је у продавници без и једне речи закључавши врата изнутра.

Заболело ме је његово неповерење, али ми није спречило намере. Ни градски живот који је милио поред мене, нити велико ужарено сунце изнад кровова, нити слани ваздух који је долазио с мора, није ме омео у чврстој решености да вратим Жилу Естер и Ибрахима. Такво осећање ме је стално водило. Осећао сам да би у случају успеха мој живот постао потпуно оправдан и да би у часу истине могао да кажем да нисам узалуд потрошио живот. Када сам размишљао о свом прошлом животу, обузимала ме је срамота због његове таме и празнине. Сада је, међутим, постао разуман, обасјала га је светлост, добио је значење и циљ. Постојало је нешто што ме је звало, нешто што само ја могу да учиним, нешто што је било тако племенито да би се жртвовао до самог краја како би то достигао. У таквом сам стању дочекао следећи дан, и размишљао сам о поновном одласку код Естер у намери да наставимо наш разговор, и у намери да је поново убеђујем.

Али, следећи дан је донео много више посла него што сам мислио, и на жалост, нисам могао да одем да је видим увече.

Дан се приближавао крају и велика ужарена лопта се полако спуштала у море. Галебови су се винули у небо, облета-ли су усидрене бродове и непријатно кричали. То је било до-ба дана када су таласи лагано, запљускивали обалу. Почеле су да светlucaју прве лампе и да се отварају радње. Прола-

зидо сам кроз споредне, тамне улице као човек нечисте савести који жели да се сакрије. Корачао сам брзо, нисам ни у шта загледао док ми се дизао притисак јер сам се бојао да ћу наћи затворену пекару, или, Боже сачувај, да је уопште нећу наћи. Мој страх је био неоправдан. Не само да сам нашао пекару, већ су и њена врата била широм отворена. Уз светлост лојанице, Ибрахим је био заузет послом. Уопште се није изненадио томе што ме опет види, а када сам му рекао да желим да разговарам са његовом мајком, одмах ме је одвео до ње. По свом обичају, није изустиио ни једну реч. Али, приметио сам промену у његовој добродошлици и било ми је драго.

Естер ме примила у истој просторији као и претходног дана. Скоро је већ пао мрак, али није изгледало да на то обраћа пажњу. Поново смо седели једно насрам другог док су њени обриси у полумраку изгледали удаљени.

"Знала сам да ћете опет доћи," рекла је једноставно. Одговорио сам да наш разговор није био завршен и да имам намеру да је убедим да ми се придруже на пут у Француску и она и њен син. Говорио сам нашироко и надугачко, износио и старе и нове разлоге, и гледајући да не заборавим нешто што ми је пало на ум током бесане ноћи и дана проведеног у ишчекивању овог сусрета. Док сам говорио, осетио сам да ми моја замисао истовремено доноси радост, али и бол.

Естер је, међутим, остала незаинтересована. Немо ме је слушала и када сам завршио, устаде и рече: "Јако сам Вам захвална, Господару Лионел, на занимању за наше ствари. Поштујем Вас због пријатељства које указујете према Господару Жилу. Човек који има таква осећања има, без сумње, племениту душу. Захвална сам Вам на посети и на Вашим разлозима које сте изнели. Сада Вас знам, па Вас молим да ми дате неколико дана да о свему томе размислим и поразговарам са сином. Када сам му јуче рекла разлог Ваше посете, рекао ми је да о свему морам да размислим јако обазриво пре него што донесем одлуку. Одлучили смо да Вам кажемо да више не долазите овамо, али да нам кажете тачан дан и време Вашег поласка у Француску. Ако нас тог дана видите у луци, то ће да значи да смо одлучили да пођемо са Вама. А, ако нас не видите, то ће да значи да смо одлучили да останемо овде."

Њене речи, изговорене тако хладно, нису била јако убедљиве.

"Естер," рекох, "буди искрена. Хоћеш да ме се заувек отарасиш, али на уљудан начин. Знам да нема више о чему да се одлучује, јер си ти већ донела одлуку. Али да знаш: нећу се предати."

...тице као човек нечисте саве-
...корачао сам брзо, нисам ни у
...третисак јер сам се бојао да ћу
...Боже сачувај, да је уопште нећу
...дан. Не само да сам нашао пе-
...широм отворена. Уз светлост
...ет послом. Уопште се није из-
...а када сам му рекао да же-
...мајком, одмах ме је одвео до
...нио ни једну реч. Али, приме-
...бродошници и било ми је дра-

...просторији као и претходног да-
...није изгледало да на то обра-
...једно наспрам другог док су
...дали удаљени.

...рекла је једноставно. Одго-
...био завршен и да имам наме-
...на пут у Француску и она и
...и надугачко, износио и ста-
...да не заборавим нешто што
...ноћи и дана проведеног у иш-
...сам говорио, осетио сам да ми
...носи радост, али и бол.

...незаинтересована. Немо ме је
...устаде и рече: "Јако сам Вам
...на занимању за наше ствари.
...ства које указујете према Го-
...таква осећања има, без сумње,
...сам Вам на посети и на Вашим
...Сада Вас знам, па Вас молим да
...ему томе размислим и поразго-
...рече рекла разлог Ваше посете,
...да размислим јако обазриво
...Одлучили смо да Вам кажемо
...али да нам кажете тачан дан и
...уску. Ако нас тог дана видите
...одлучили да пођемо са Вама. А,
...начи да смо одлучили да остане-

...то хладно, нису била јако убе-

...хрена. Хоћеш да ме се заувек
...тин. Знам да нема више о чему
...донела одлуку. Али да знаш: не-

"Грешите, Господару Лионел," одговорила је хладно, "ни-
шта још увек није одлучено."

"Но, ти не говориш истину!", бесно сам одговорио, "ти не
верујеш у оно што сам ти казао. Још увек мислиш да те Жил
не воли. Ти мислиш да су то све моје маштарије!"

"Господару Лионеле," рече и сада слатким гласом, "убеђе-
на сам у то да ме Жил и даље љуби. Да није тако, он ми не би
даровао Ибрахима; а његова љубав ће да траје док живи мој
син, који је такође и његов син."

"Ма ти се плашиш да све то припада прошлости, зар не?
рекох.

"Па зар Ви мислите да Ибрахим припада прошлости!", ре-
че истим гласом као и мало пре, "људска бића не живе само
у садашњости."

"Естер, ти нећеш да ме схватиш!" дрекнуо сам, "ако те
Жил воли, а и ти њега волиш, па, побогу, зашто дижеш руке
од свега?"

"Ко Вам је рекао да љубав увек значи поседовање," одбру-
сила ми је, увек сам знала да треба да га се манем. Он никада
није могао да буде мој. Како би то уопште и могао. Господа-
ру Лионел, Ви ме нисте разумели. Он је схватио колико га
љубим и због тога ми је даривао сина, његовог сина, то је
највећа почаст коју сам икада могла да примим."

"Естер, сада сте и ти и Ибрахим потребни Жилу," покуша-
вао сам да објасним, "чак и да је све тачно што говориш, ре-
чи и сећања нису довољна да му помогну."

"А не, није му потребна моја помоћ," одговорила је Естер,
"њему је потребна Флорина помоћ, ако је то још увек могу-
ће."

"Па ти нећеш да он сазна да има сина?"

"То не, не спречавам га да то сазна?" рече, „али треба да
знате да Ибрахим и ја још увек нисмо донели одлуку. Реците
ми када одлазите: можда ћемо да Вам се придружимо тог да-
на."

Тог тренутка се завршио наш разговор. Једино сам још до-
дао: "Надам се." Естер је климнула главом и то је било све.
Отпратила ме је до врата и показала ми је тамне степенице
које су водиле на доњи спрат. Поздравили смо се исто као и
претходног дана. Можда смо и могли да прозборимо још не-
ку реч да нисам пружио руку у намери да јој пожелим да до-
несе праву одлуку. Тргла се и отишла без и једне речи. Једи-
но сам могао да приметим њену сенку која је утонула у таму.

Млади пекар ме је доле чекао и лепо ми је отворио врата.
Погледао сам га и приметио знаке знатижеље у његовим
очима. Помислио сам да ће да ме нешто пита, али није изго-
ворио ни реч, па сам само прошао поред њега.

Више никада нисам видео Естер.

Дуго очекиваног дана одласка у Француску ме је изједало велико ишчекивање, безнадежно сам ишчекивао појаву особе у велу да се појави на пристаништу које је обасјавало ужарено сунце. Поптуно исцрпљен и без наде кренуо сам да пронађем место за одмор на палуби када чух глас који је дозивао моје име. У маленом човеку који је носио турбан препознах Ибрахима. Био је уз бок брода и давао ми знак да сиђем.

Брод само што није кренуо. Ипак, успео сам да се прогурам доле кроз масу која се полако била укрцавала. Када сам стигао до њега, још више ми је лично на свог оца. Само што га нисам загрлио. Када сам му пришао, угурао ми је неки пакет у руке. На брзину је рекао да ми његова мајка шаље поздрав у знак захвалности за моју доброту према њима. Но, они неће да ми се придруже на пут и вјерују да ме та њихова одлука неће разочарати. Били су убеђени да ћу протоком времена да схватим разлоге за њихову одлуку и да их због тога нећу корити.

"Моја Вас мајка, преклиње да ништа не кажете Господару Жилу када се вратите у Француску," рече дечко, "али ја... погледао ме је право у очи, " ја се са тим не слажем. Ако познајете мог оца, зашто му не кажете да једном дође у Ако? Ја бих тако желео да га видим. Ви сте његов пријатељ. Реците ми: како он изгледа?"

Желео сам да кажем: "Он јако личи на тебе Ибрахиме," али сам био обузет осећањима па нисам могао да изустим ни реч. Дечко то није приметио и настави: "Моја мајка каже да он мора да буде уз свог Краља. Да му служи. Хоће ли му тај Краљ икада дати могућност да оде? Зар му Краљ не може пружити могућност да дође овамо?"

"Да хоће. Ускоро" одговорио сам у грчу. Стегао сам чврсто пакет који ми је пружио и промрљао: "Збогом." Окренуо сам се и придружио маси која се још увек укрцавала на брод. Коначно сам стигао до своје кабине.

Не знам да ли је Ибрахим остао на доку да испрати брод беспомоћно гледајући да ли сам на палуби. Једино чега се сећам је да сам се вратио на палубу после доста времена. Брод је већ био толико одједрио да се копно више није могло видети. Зајецао сам као дете. Ако, у који се више никада нећу вратити, је остао у даљини, а да му нисам рекао збогом.

Пакет који је послала Естер је био пун источњачких слаткиша које сам полако јео током пута. Када смо стигли до обале Француске, последњи је већ одавно био поједен. Сачувао сам кутију у којој су били упаковани и повремено сам је гледао. Тада су ми мисли навирале: Естер са велом, као замишљена и узвишена фигура слична Богородицама које сам

у Француску ме је изједало
сам ишчекивао појаву осо-
шту које је обасјавало ужа-
без наде кренуо сам да про-
када чух глас који је дозивао
је носио турбан препознах
давао ми знак да сиђем.

Ипак, успео сам да се прогу-
била укрцавала. Када сам
личио на свог оца. Само што
ишао, угурао ми је неки па-
ми његова мајка шаље по-
доброту према њима. Но,
и вјерују да ме та њихова
су убеђени да ћу протоком
њихову одлуку и да их због

ништа не кажете Господа-
Француску," рече дечко, "али ја...
се са тим не слажем. Ако
кажете да једном дође у
ним. Ви сте његов пријатељ.

личи на тебе Ибрахима,"
нисам могао да изустим ни
настави: "Моја мајка каже да
да му служи. Хоће ли му тај
оде? Зар му Краљ не може
мо?"

сам у грчу. Стегао сам чвр-
омрљао: "Збогом." Окренуо
иш увек укрцавала на брод.
бине.

остао на доку да испрати брод
на палуби. Једино чега се се-
бу после доста времена. Брод
се копно више није могло ви-
у који се више никада нећу
иш нисам рекао збогом.

је био пун источњачких слат-
пута. Када смо стигли до
иш одавно био поједен. Сачу-
ишакровани и повремено сам је
рате: Естер са велом, као за-
ишична Богородицама које сам

виђао по нашим црквама. Збуњивале су ме такве мисли, сма-
трао сам их за јерес, али сам се некако навикао на њих. Када
помислим на Ибрахима, увек ми се причини његов профил у
полумрачној соби у којој ме је примила његова мајка. Поне-
кад ми се причини као он сам, понекад као његов отац. Када
ми дође он, не чини ми се као дечко. А када ми се причиња-
вао као Жил, замишљао сам га као дечка који постаје момак,
онако како је морао да изгледа кад је имао синовљеве годи-
не. У оба случаја, њихова сличност је била савршена.

Друштво су ми правиле током прошле зиме такве мисли,
камин, жар и пуцкетање горећег дрвета. Доста ми је требало
времена да се одлучим да ли да напишем Жилу о мајци и си-
ну, или како сам их пронашао. Тек недавно сам то учинио.
Било ми је потребно доста времена и напора да пронађем
праве речи за то. Сада очекујем његов одговор, а у међувре-
мену сањарим.

Сањарим о галопу са својим пријатељима према градињу
са много цркава, са високим кућама, као што нам се то већ
једном догодило. Осећам као да нас прати свеж и влажан ве-
тар који дува са мора.

Превео са италијанског:
Мирослав Н. Јовановић